

Presència de possibles híbrids de *Motacilla citreola* x *flava* a l'Empordà

Per Àlex Ollé, Fran Trabalon & Raül Aymí

Fins a l'actualitat, la cuereta citrina *Motacilla citreola* s'ha citat a l'Empordà en més d'una vintena d'ocasions. En els darrers anys però, tant aquí com a la resta de Catalunya, el nombre d'observacions s'ha incrementat notablement, i ha passat de ser una raresa escassa a esdevenir d'aparició habitual cada any i en ambdós passos migratoris. A l'Empordà, tot i que algunes dades no s'han fet públiques, la mitjana de citacions és l'ordre d'uns cinc ocells anuals.

Motacilla citreola. PNAE. © Àlex Ollé.

Darrerament l'espècie està expandint la seva àrea de nidificació de manera important cap a l'oest d'Europa. Així, a Ucraïna, la primera dada de cria va ser el 1976, i ara hi nidifiquen entre 8.300 i 13.800 parelles. A Bielorússia va començar a fer-ho a partir del 1982, i ara s'hi estimen entre 1.000 i 2.500 parelles. A Lituània ha passat de criar per primer cop el 1986, a 2 parelles els anys 88-89, 6 el 92 i 50-100 en l'actualitat. A Finlàndia la seva reproducció ja és regular, en molt baix nombre, on la primera parella pura es va confirmar el 2007. A Letònia s'hi va establir com a reproductor l'any 1993, amb 5-20 parelles recents. Finalment, a Polònia, la població nidificant també ha augmentat progressivament, fins a les 50 parelles estimades. En l'actualitat, es coneixen casos de cria puntual o irregular a països com Suècia, República Txeca, Alemanya, Suïssa i Àustria.

Paral·lelament, les citacions de l'espècie a l'Europa occidental i allà on no nidifica, han anat lògicament en la mateixa línia ascendent. Fins i tot, s'ha donat un cas d'hivernada completa al continent, concretament la d'un ocell detectat des del 14 de desembre de

2006 al 19 de març del 2007 als Aiguamolls de l'Empordà. També hi ha dos casos més a les illes Canàries i a les illes de Cap Verd. A tot això cal afegir una observació al delta de l'Ebre del febrer de 1996 que podria ser també d'un hivernant o d'un migrant prenupcial molt primerenc (Copete 1998).

Com passa en d'altres espècies molt similars

(*cachinnans/argentaus/michaellis*; *clangapomarina*; *macrourus/cyaneus*; ...), l'expansió i establiment d'una espècie nova que irromp en la distribució d'una altra de molt pròxima, com és el cas de la cuereta groga *Motacilla flava* ssp., pot originar algunes hibridacions que es generen de manera proporcional a la seva expansió. Fins a l'actualitat s'han citat exemplars híbrids, ja sigui presumibles o comprovats, entre la cuereta citrina i cueretes grogues de les subespècies *flava*, *feldegg* i *thunbergi* a Estònia, Finlàndia, Suècia, Anglaterra, Bulgària i Holanda (Cox & Inskipp 1978; Letho 1990; Alström et al. 2003; de Juana 2006; Slack 2009; Draaijer & Slaterus 2012; Shurulinkov, P.S. 2012). Al Pròxim Orient també s'han citat híbrids amb la ssp. *feldegg* (Shirihai 1990). Aquests híbrids en els plomatges prenupcials es poden determinar amb certa facilitat per la seva aparença de citrina atípica (amb casquet i auriculars fosques), però a la tardor els joves i adults amb plomatges d'hivern poden resultar difícils de determinar i sovint poden passar inadvertits.

Possible *Motacilla citreola* x *flava*. PNAE. © Àlex Ollé.

En el cas empordanès, s'han citat quatre exemplars els quals, presumptament, es poden atribuir a híbrids d'ambdues espècies. Els tres primers casos són d'exemplars juvenils en dates de migració postnupcial. Dins de l'aspecte general de cuereta citrina, tenen alguns aspectes que denoten la influència de la cuereta groga. Així, dos exemplars mantenen les terciàries amb marges grocs, i a un tercer, se li sumava les brides fosques amb les

infracobertores caudals grogues. Més recentment, el passat 1 d'abril del 2014, s'ha citat un quart cas, amb l'observació d'un exemplar, probablement adult, als arrossars de Pals.

L'ocell de Pals.

L'aspecte d'aquesta cuereta, és bàsicament similar a la d'una citrina mascle en plomatge prenupcial. D'aquest exemplar en destaca la doble línia blanca que formen les vores clares de les cobertores alars grans i mitjanes, els marges de les terciàries, i la coloració groga que envolta per complet les cobertores auriculars. La coloració del dors és generalment gris, però presenta tonalitats verdes i grogues assignables a la possible influència de *flava*, així com el jizz de l'ocell, amb un aspecte cuacurt i de potes també curtes. Molt visible és la coloració del capell i de les cobertores auriculars molt fosques, propis d'algunes subespècies de *flava*. Aquests aspectes combinats ens indiquen de què es tracta d'un híbrid entre cuereta citrina i cuereta groga.

Resulta molt difícil o impossible assignar la subespècie de cuereta groga implicada en aquesta hibridació per l'alta variabilitat d'aquesta espècie politípica. Ambtot, *Motacilla citreola werae*, és simpàtrica amb algunes ssp. que presenten el cap fosc, com *thunbergi*, *flava* i *feldegg*. A més, la subespècie de l'est *feldegg*, presenta formes de intergrade com '*xanthophrys*' i '*superciliaris*'.

Possible *Motacilla citreola* x *flava*. Arrossars de Pals. © Fran Trabalon.

[**Alström, O., Mild, K. & Zetterström, B. 2003.** Pipits and Wagtails of Europe, Asia and North America. Christopher Helm, London. **Copete, J.L. 1998.** Anuari d'Ornitologia de Catalunya. 1996. Barcelona: Grup Català d'Anellament. **Cox, S. & Inskipp, T. 1978.** Male Citrine Wagtail feeding young wagtails in Essex. *British Birds* 71: 209-213. **De Juana, E. 2006.** Aves raras de España: un catálogo de las especies de presentación ocasional. Lynx edicions, Barcelona. **Draaijer, L. & Slaterus, R. 2012.** Gemengd broedgeval van Citroenkwikstaart en Gele Kwikstaart bij Zeewolde in 2011. *Dutch Birding* 34(2): 85-91. **Letho, H. 1990.** Possible hybrid between Yellow and Citrine Wagtails in Finland in May 1990. *Dutch Birding* 12: 248. **Slack 2009.** Rare birds. Where and When. An analysis of status and distribution in Britain and Ireland. Volume 1 Sandgrouse to New World Orioles. **Shirihai, H. 1990.** Possible hybrid Yellow and Citrine Wagtail in Israel. *Dutch Birding* 12: 18-19. **Shurulinkov, P.S. 2012.** Presumed hybrid Black-headed x Black-backed Citrine Wagtail in Bulgaria in April 2011. *Dutch Birding* 34(2): 108-109.]